

1. Végezzük el a műveleteket!

$$\mathbf{a} = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix}, \mathbf{b} = \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix}, \mathbf{c} = \begin{bmatrix} -2 \\ 2 \\ 0 \end{bmatrix}, \mathbf{d} = \begin{bmatrix} -2 \\ 0 \\ 2 \end{bmatrix}$$

a) $2\mathbf{a} + 3\mathbf{b} - \mathbf{d}$ b) $2\mathbf{c} - 3\mathbf{d}$ c) $|\mathbf{a}|$ d) $|\mathbf{b}|$ e) $|\mathbf{b} - \mathbf{a}|$

2. Számítsuk ki \mathbf{a} egységvektorát!

3. Számítsuk ki \mathbf{a} és \mathbf{b} vektorok által bezárt szöveget!

4. Legyen $\mathbf{u} = (-2, 3, -1)$ és $\mathbf{v} = (-1, v_2, 1)$! Határozzuk meg v_2 értékét úgy, hogy a két vektor merőleges legyen egymásra!

5. Legyen $\mathbf{a} = (0, -3, 4)$ és $\mathbf{b} = (-1, 3, 1)$! Bontsuk fel az \mathbf{a} vektort \mathbf{b} -vel párhuzamos, és arra merőleges komponensre!

6. Adjuk meg az $A(-1, 3, 2)$ és $B(-11, 8, -3)$ pontok közötti szakasz, B -hez közelebbi, $3 : 2$ arányú osztópontját!

7. Az 1. feladatban adott vektorokkal végezzük el a műveleteket!

a) $\mathbf{a} \times \mathbf{b}$ b) $\mathbf{b} \times \mathbf{c}$ c) $\mathbf{a} \times \mathbf{c}$

8. Adott $A(1, 3, 2)$, $B(-2, 1, 0)$ és $D(-1, 0, 2)$. Számoljuk ki a pontok által meghatározott paralelogrammának és háromszögnek a területét.

9. Adott $A(0, -1, 1)$, $B(1, 2, 3)$, $C(1, -1, 3)$ és $D(-3, 4, 0)$. Számoljuk ki a pontok által meghatározott tetraéder térfogatát!

10. Írjuk fel a $Q(3, -4, 0)$ ponton átmenő, $\mathbf{n}(-1, 2, 3)$ normálvektorú sík egyenletét!

11. Adott $A(2, 1, 3)$, $B(1, 0, -1)$, $C(3, -1, 0)$, $D(4, 0, 4)$ és $E(2, 1, 0)$.

a) Egy síkra esnek-e az A,B,C,D pontok?

b) Mit mondhatunk, ha az előbbiekhöz E-t is hozzávesszük?

12. Írjuk fel a Q ponton átmenő, \mathbf{v} irányvektorú egyenes egyenletrendszerét!

a) $Q(3, -1, 1)$ és $\mathbf{v}(1, 3, -1)$

b) $Q(3, 4, 0)$ és $\mathbf{v}(-2, 1, 0)$

13. Határozzuk meg a sík (a Q pontra illeszkedik, normálvektora \mathbf{n}) és az egyenes (az R ponton halad át, irányvektora \mathbf{v}) metszéspontját (ha van)!

a) $Q(3, 4, 8)$, $\mathbf{n}(1, 1, -1)$ és $R(0, 0, 3)$, $\mathbf{v}(-1, 2, 3)$

b) $Q(3, 4, 8)$, $\mathbf{n}(1, 1, -1)$ és $R(1, 1, 1)$, $\mathbf{v}(0, 1, 1)$

14. Adott az e egyenes és a $P(1,1,1)$ pont. Határozzuk meg ezek távolságát!

$$e : \frac{x-4}{2} = \frac{-2-y}{3} = z$$

15. Határozzuk meg a $P(-1, 0, 3)$ pont és az $x - 2y + 2z + 4 = 0$ sík távolságát!

16. Lineárisan függetlenek-e az \mathbf{a} , \mathbf{b} , \mathbf{c} vektorok?

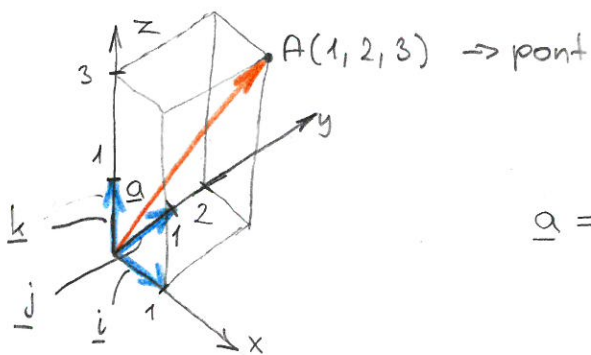
a) $\mathbf{a} = (1, -1, 0)$, $\mathbf{b} = (1, 2, 1)$ és $\mathbf{c} = (-1, 1, 1)$

b) $\mathbf{a} = (-1, 1, -3)$, $\mathbf{b} = (1, 1, -1)$ és $\mathbf{c} = (-1, 0, -1)$

14. gyakorlat

Jelölés: - skálár, azaz szám: $a = 5$

- vektor: $\underline{a} = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix} \rightarrow \begin{cases} x \\ y \\ z \end{cases}$ koordináták

$$\underline{a} = 1 \cdot \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} + 2 \cdot \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix} + 3 \cdot \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} = 1 \cdot \underline{i} + 2 \cdot \underline{j} + 3 \cdot \underline{k}$$

↑↑↑ koordináták
↓ ↓ ↓ egységvektorok

1, Vektorműveletek:

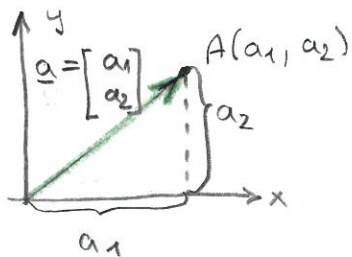
$$\underline{a} = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix} \quad \underline{b} = \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} \quad \underline{c} = \begin{bmatrix} -2 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix} \quad \underline{d} = \begin{bmatrix} -2 \\ 0 \\ 2 \end{bmatrix}$$

a) $2\underline{a} + 3\underline{b} - \underline{d} = 2 \cdot \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix} + 3 \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} -2 \\ 0 \\ 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 \cdot 1 + 3 \cdot (-1) - (-2) \\ 2 \cdot 2 + 3 \cdot 0 - 0 \\ 2 \cdot 3 + 3 \cdot 1 - 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ 4 \\ 7 \end{bmatrix}$

b) $2\underline{c} - 3\underline{d} = 2 \cdot \begin{bmatrix} -2 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix} - 3 \cdot \begin{bmatrix} -2 \\ 0 \\ 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 \cdot (-2) - 3 \cdot (-2) \\ 2 \cdot 1 - 3 \cdot 0 \\ 2 \cdot 0 - 3 \cdot 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 \\ 2 \\ -6 \end{bmatrix}$

c, vektorhossz: $|\underline{a}|$

2D-ben:

$$|\underline{a}| = \sqrt{a_1^2 + a_2^2}$$

3D-ben: $\underline{a} = \begin{bmatrix} a_1 \\ a_2 \\ a_3 \end{bmatrix} \Rightarrow |\underline{a}| = \sqrt{a_1^2 + a_2^2 + a_3^2}$

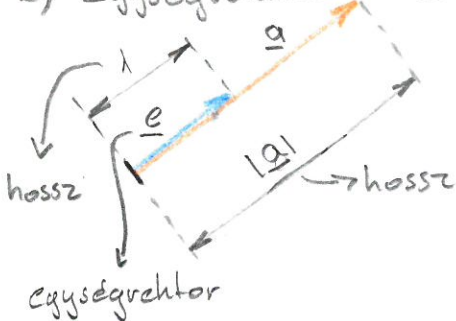
Most: $|\underline{a}| = \sqrt{1^2 + 2^2 + 3^2} = \sqrt{14} \approx 3,74$

d, $|\underline{b}| = \sqrt{(-1)^2 + 0^2 + 1^2} = \sqrt{2} \approx 1,41$

e) $|\underline{b} - \underline{a}| = \sqrt{(-2)^2 + (-2)^2 + (-2)^2} = \sqrt{12} = 2\sqrt{3} \approx 3,46$

$\underline{b} - \underline{a} = \begin{bmatrix} -2 \\ -2 \\ -2 \end{bmatrix}$

2, Egységvektorok: $|\underline{e}| = 1$

$\underline{a} = |\underline{a}| \cdot \underline{e}$
 ↑ szám!
 ↓ hosszát adja ↓ irányt adja

$\underline{e} = \frac{1}{|\underline{a}|} \cdot \underline{a} = \frac{\underline{a}}{|\underline{a}|}$

Az \underline{a} vektor egységvektora

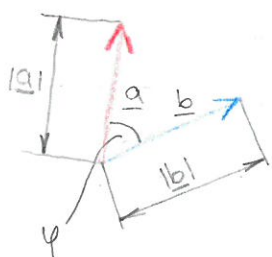
a) $\underline{e}_a = \frac{1}{|\underline{a}|} \cdot \underline{a} = \frac{1}{\sqrt{14}} \cdot \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1/\sqrt{14} \\ 2/\sqrt{14} \\ 3/\sqrt{14} \end{bmatrix} \approx \begin{bmatrix} 0,27 \\ 0,53 \\ 0,80 \end{bmatrix}$

Ellenőrzés: $|\underline{e}_a| = \sqrt{0,27^2 + 0,53^2 + 0,8^2} = 1 \checkmark$

b) $\underline{e} = \frac{1}{|-1|} \cdot -$

3, Skaláris szorzat:

$\underline{a} \cdot \underline{b} = |\underline{a}| \cdot |\underline{b}| \cdot \cos \varphi$

↓ az eredmény
 egyszám,
 egy skálár

Kiszámítása koordináták alapján:

$\underline{a} \cdot \underline{b} = \begin{bmatrix} a_1 \\ a_2 \\ a_3 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} b_1 \\ b_2 \\ b_3 \end{bmatrix} = a_1 \cdot b_1 + a_2 \cdot b_2 + a_3 \cdot b_3$

pl.: $\begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{bmatrix} = 1 \cdot 4 + 2 \cdot 5 + 3 \cdot 6 = 4 + 10 + 18 = 32$
 $\underline{a} \cdot \underline{b} = 32$

Megjegyzések: $\underline{a} \cdot \underline{b} = \underbrace{|\underline{a}|}_{\geq 0} \cdot \underbrace{|\underline{b}|}_{\geq 0} \cdot \cos \varphi$

↓ ez határozza meg az előjelet

$\underline{a} \cdot (\underline{b} \cdot \underline{c}) \neq \underline{a} \cdot (\underline{b} \cdot \underline{c})$

szám

szám

\underline{c} vektor
 megnyújtva

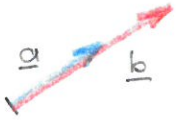
\underline{a} vektor
 megnyújtva

hiszen ezek
 vektorhosszok

Nem lehetnek egyenlők,
 ha \underline{a} és \underline{c} iránya más

egyen $\underline{a} \neq \underline{0}$ és $\underline{b} \neq \underline{0}$

I. $\varphi = 0$
 $\cos \varphi = 1$
 $\underline{a} \cdot \underline{b} = |\underline{a}| \cdot |\underline{b}| > 0$

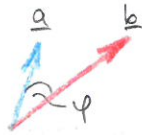
speciális:

$$\underline{a} \cdot \underline{a} = |\underline{a}| \cdot |\underline{a}| = |\underline{a}|^2$$

$$\downarrow$$

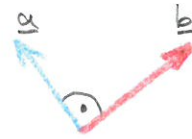
$$|\underline{a}| = \sqrt{\underline{a} \cdot \underline{a}}$$

II. $0 < \varphi < 90^\circ$
 $\cos \varphi \in]0, 1[$
 $\underline{a} \cdot \underline{b} > 0$

töle függ az előjel!

III. $\varphi = 90^\circ$
 $\cos \varphi = 0$
 $\underline{a} \cdot \underline{b} = 0$

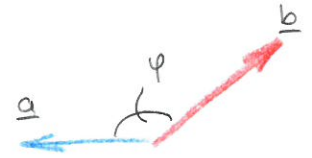

$$\underline{a} \cdot \underline{b} = 0$$

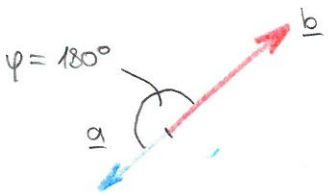
$$\updownarrow$$

$$\underline{a} \perp \underline{b}, \text{ ha } \underline{a} \neq \underline{0} \text{ és } \underline{b} \neq \underline{0}$$

IV. $90^\circ < \varphi < 180^\circ$
 $\cos \varphi \in]-1, 0[$
 $\underline{a} \cdot \underline{b} < 0$

V. $\varphi = 180^\circ$
 $\cos \varphi = -1$
 $\underline{a} \cdot \underline{b} = -|\underline{a}| \cdot |\underline{b}| < 0$

Ha \underline{a} és \underline{b} nem nullvektorok

$$\downarrow$$

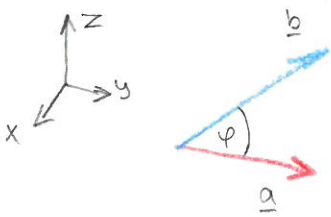
$$\underline{0} \cdot \underline{a} = 0$$

$$\downarrow$$

tetszőleges lehet,
az eredmény mindenképp 0

Vektorok bezárt szöge

3.

$$\underline{a} \cdot \underline{b} = |\underline{a}| \cdot |\underline{b}| \cdot \cos \varphi$$

$$\downarrow$$

$$\cos \varphi = \frac{\underline{a} \cdot \underline{b}}{|\underline{a}| \cdot |\underline{b}|} = \frac{2}{\sqrt{14} \cdot \sqrt{2}} = \frac{2}{2\sqrt{7}} = \frac{1}{\sqrt{7}}$$

$$\underline{a} \cdot \underline{b} = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} = \underbrace{1 \cdot (-1)}_{-1} + \underbrace{2 \cdot 0}_0 + \underbrace{3 \cdot 1}_3 = 2$$

$$|\underline{a}| = \sqrt{14} \quad |\underline{b}| = \sqrt{2} \Rightarrow 1/c, d \text{ feladat}$$

$$\varphi = \arccos \frac{1}{\sqrt{7}} = 67,8^\circ$$

4., $\underline{u} = \begin{bmatrix} -2 \\ 3 \\ -1 \end{bmatrix} \quad \underline{v} = \begin{bmatrix} -1 \\ v_2 \\ 1 \end{bmatrix}$

Ha merőlegesek: $\underline{u} \cdot \underline{v} = |\underline{u}| \cdot |\underline{v}| \cdot \underbrace{\cos 90^\circ}_0 = 0$

$$(-2) \cdot (-1) + 3 \cdot v_2 + (-1) \cdot 1 = 0$$

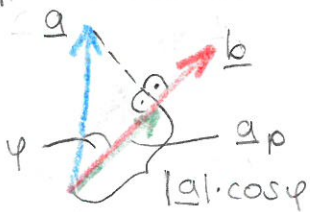
$$2 + 3v_2 - 1 = 0$$

$$v_2 = -\frac{1}{3}$$

$$\Rightarrow \underline{u} = \begin{bmatrix} -1 \\ -1/3 \\ 1 \end{bmatrix}$$

5, Bontsuk fel \underline{a} -t \underline{b} -vel párhuzamos, és arra merőleges komponensre

• párhuzamos komponens: \underline{a}_p

$$\underline{a}_p = \underbrace{(|\underline{a}| \cdot \cos \varphi)}_{\text{hossz}} \cdot \underbrace{\underline{e}_b}_{\substack{\text{irány} \\ \text{párhuzamos} \\ \text{komponens} \\ \text{hossza}}} = \underline{e}_b \cdot \underline{a}$$

párhuzamos irányú egységvektor

$$\underline{a} = \begin{bmatrix} 0 \\ -3 \\ 4 \end{bmatrix} \quad \underline{b} = \begin{bmatrix} -1 \\ 3 \\ 1 \end{bmatrix}$$

de: $\underline{a}_p = \underline{e}_b \cdot \underline{a}$

\underline{a} merőleges vetülete \underline{b} -re = \underline{a} és \underline{b} egységvektorának skaláris szorzata

Tehát: I. $\underline{a}_p = \underbrace{(\underline{e}_b \cdot \underline{a})}_{\text{hossz}} \cdot \underbrace{\underline{e}_b}_{\text{irány}} = \left(\frac{1}{\sqrt{11}} \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 3 \\ 1 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 0 \\ -3 \\ 4 \end{bmatrix} \right) \cdot \frac{1}{\sqrt{11}} \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 3 \\ 1 \end{bmatrix} = \frac{-5}{11} \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 3 \\ 1 \end{bmatrix} = \underline{\underline{\begin{bmatrix} +5/11 \\ -15/11 \\ -5/11 \end{bmatrix}}}$

$$\underline{e}_b = \frac{1}{|\underline{b}|} \cdot \underline{b} = \frac{1}{\sqrt{11}} \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 3 \\ 1 \end{bmatrix}$$

$$|\underline{b}| = \sqrt{1^2 + 3^2 + 1^2} = \sqrt{11}$$

II. További átalakításokkal:

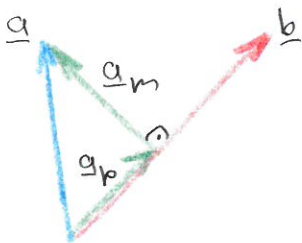
$$\underline{a}_p = (\underline{e}_b \cdot \underline{a}) \cdot \underline{e}_b = \frac{1}{|\underline{b}|^2} \cdot (\underline{a} \cdot \underline{b}) \cdot \underline{b} = \left(\frac{\underline{a} \cdot \underline{b}}{\underline{b} \cdot \underline{b}} \right) \cdot \underline{b} = \text{szám} \cdot \text{vektor}$$

$$\underline{e}_b = \frac{1}{|\underline{b}|} \cdot \underline{b}$$

$$= \left(\frac{-9+4}{1^2+3^2+1^2} \right) \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 3 \\ 1 \end{bmatrix} = \underline{\underline{\begin{bmatrix} +5/11 \\ -15/11 \\ -5/11 \end{bmatrix}}}$$

• merőleges komponens:

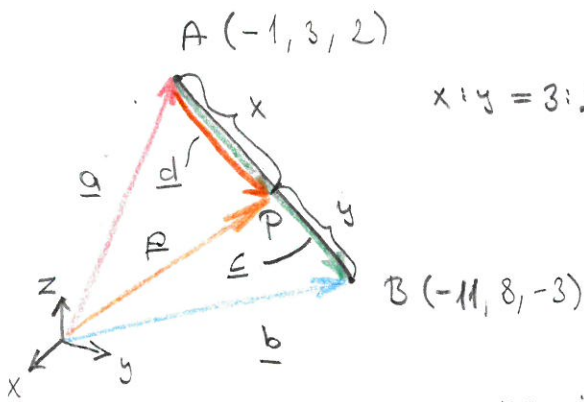
$$\underline{a} = \underline{a}_p + \underline{a}_m \Rightarrow \underline{a}_m = \underline{a} - \underline{a}_p =$$

$$= \begin{bmatrix} 0 \\ -3/11 \\ 4/11 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 5/11 \\ -15/11 \\ -5/11 \end{bmatrix} = \underline{\underline{\begin{bmatrix} -5/11 \\ -18/11 \\ 49/11 \end{bmatrix}}}$$

Ellenőrzés: $\underline{a}_p \cdot \underline{a}_m = 0$, mivel merőlegesek

$$\begin{bmatrix} 5/11 \\ -15/11 \\ -5/11 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} -5/11 \\ -18/11 \\ 49/11 \end{bmatrix} = \frac{1}{11^2} \cdot (-25 + 270 - 245) = 0 \quad \checkmark$$

$$x:y = 3:2 \Leftrightarrow \frac{x}{y} = \frac{3}{2}$$

$$\underline{a} = \begin{bmatrix} -1 \\ 3 \\ 2 \end{bmatrix} \quad \underline{b} = \begin{bmatrix} -11 \\ 8 \\ -3 \end{bmatrix}$$

P-hez kell: $\underline{p} = \underline{a} + \underline{d}$ ↗ nem ismert még

$$\underline{p} = \begin{bmatrix} -1 \\ 3 \\ 2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} -6 \\ -3 \\ -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -7 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix}$$

$$\underline{d} = x \cdot \underline{e} = x \cdot \frac{1}{x+y} \cdot \underline{c} = \frac{x}{x+y} \cdot \underline{c} = \frac{3/5}{3+2} \cdot \begin{bmatrix} -10 \\ 5 \\ -5 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -6 \\ 3 \\ -3 \end{bmatrix}$$

↙ nem ismert még

ha $|\underline{c}| = x+y$, csak akkor egységvektor!

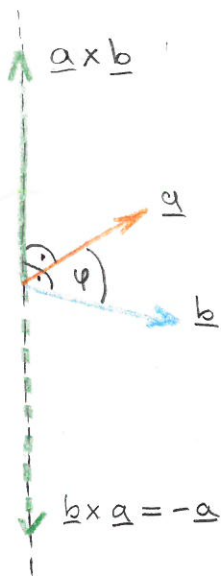
$$\underline{c} = \underline{b} - \underline{a} = \begin{bmatrix} -11 \\ 8 \\ -3 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} -1 \\ 3 \\ 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -10 \\ 5 \\ -5 \end{bmatrix}$$

$$\underline{b} = \underline{a} + \underline{c}$$

Tehát: $P(-7, 0, 1)$

Megjegyzés: $\underline{p} = \underline{a} + \underline{d} = \underline{a} + \frac{x}{x+y} (\underline{b} - \underline{a}) = \frac{(x+y) \cdot \underline{a} + x \underline{b} - x \underline{a}}{x+y} = \frac{y \underline{a} + x \underline{b}}{x+y}$

7. Keresztstortat (vektoriális stortat)

Def.: $\underline{a}, \underline{b}, \underline{a} \times \underline{b}$ ebben a sorrendben jobbsodrású rendszert alkotnak

$$|\underline{a} \times \underline{b}| = |\underline{a}| \cdot |\underline{b}| \cdot \sin \varphi$$

- $\underline{a} \times \underline{b}$ merőleges \underline{a} -ra : $\underline{a} \times \underline{b} \perp \underline{a}$
- $\underline{a} \times \underline{b}$ merőleges \underline{b} -re : $\underline{a} \times \underline{b} \perp \underline{b}$

Kiszámítása: $\underline{a} = \begin{bmatrix} a_1 \\ a_2 \\ a_3 \end{bmatrix} \quad \underline{b} = \begin{bmatrix} b_1 \\ b_2 \\ b_3 \end{bmatrix}$

ez egy determináns

$$\underline{a} \times \underline{b} = \begin{vmatrix} \underline{i} & \underline{j} & \underline{k} \\ a_1 & a_2 & a_3 \\ b_1 & b_2 & b_3 \end{vmatrix} = \underline{i} \cdot \begin{vmatrix} a_2 & a_3 \\ b_2 & b_3 \end{vmatrix} - \underline{j} \cdot \begin{vmatrix} a_1 & a_3 \\ b_1 & b_3 \end{vmatrix} + \underline{k} \cdot \begin{vmatrix} a_1 & a_2 \\ b_1 & b_2 \end{vmatrix}$$

determináns

nem kapcsolós zárójel!!!

Determináns értéke:

$$\begin{vmatrix} a & b \\ c & d \end{vmatrix} = a \cdot d - b \cdot c$$

Megjegyzés:

$$\underline{i} = \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \quad \underline{j} = \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix} \quad \underline{k} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix}$$

$$7.a) \underline{a} \times \underline{b} = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{vmatrix} \underline{i} & \underline{j} & \underline{k} \\ 1 & 2 & 3 \\ -1 & 0 & 1 \end{vmatrix} =$$

váltakozó előjel!

$$= \underline{i} \cdot \begin{vmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 1 \end{vmatrix} - \underline{j} \cdot \begin{vmatrix} 1 & 3 \\ -1 & 1 \end{vmatrix} + \underline{k} \cdot \begin{vmatrix} 1 & 2 \\ -1 & 0 \end{vmatrix} =$$

$$2 \cdot 1 - 3 \cdot 0 = 2 \quad | \quad 1 \cdot 1 - 3 \cdot (-1) = 4 \quad | \quad 1 \cdot 0 - 2 \cdot (-1) = 2$$

$$= \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \cdot 2 - \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix} \cdot 4 + \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} \cdot 2 = \underline{\underline{\begin{bmatrix} 2 \\ -4 \\ 2 \end{bmatrix}}}$$

x -y z

megjegyzés:

$$(\underline{a} \times \underline{b}) \cdot \underline{a} = \begin{bmatrix} 2 \\ -4 \\ 2 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix} =$$

$$= 2 \cdot 1 - 4 \cdot 2 + 2 \cdot 3 = 0$$

Tehát tényleg merőlegesek!

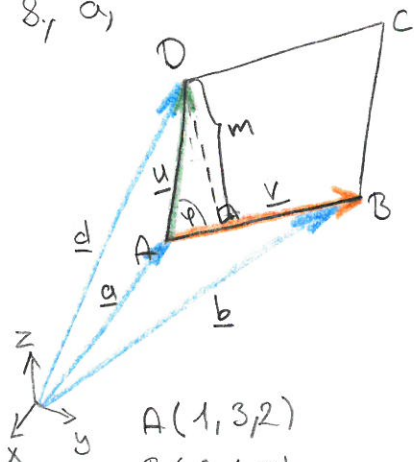
$$b) \underline{b} \times \underline{c} = \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} -2 \\ 2 \\ 0 \end{bmatrix} = \begin{vmatrix} \underline{i} & \underline{j} & \underline{k} \\ -1 & 0 & 1 \\ -2 & 2 & 0 \end{vmatrix} = \underline{i} \cdot \begin{vmatrix} 0 & 1 \\ 2 & 0 \end{vmatrix} - \underline{j} \cdot \begin{vmatrix} -1 & 1 \\ -2 & 0 \end{vmatrix} + \underline{k} \cdot \begin{vmatrix} -1 & 0 \\ -2 & 2 \end{vmatrix} =$$

$$= \underline{i} \cdot (0 \cdot 0 - 1 \cdot 2) - \underline{j} \cdot (-1 \cdot 0 - 1 \cdot (-2)) + \underline{k} \cdot (-1 \cdot 2 - 0 \cdot (-2)) = \underline{\underline{\begin{bmatrix} -2 \\ -2 \\ -2 \end{bmatrix}}}$$

$$c) \underline{a} \times \underline{c} = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} -2 \\ 2 \\ 0 \end{bmatrix} = \begin{vmatrix} \underline{i} & \underline{j} & \underline{k} \\ 1 & 2 & 3 \\ -2 & 2 & 0 \end{vmatrix} = \underline{i} \cdot \begin{vmatrix} 2 & 3 \\ 2 & 0 \end{vmatrix} - \underline{j} \cdot \begin{vmatrix} 1 & 3 \\ -2 & 0 \end{vmatrix} + \underline{k} \cdot \begin{vmatrix} 1 & 2 \\ -2 & 2 \end{vmatrix} =$$

$$= \underline{i} \cdot (2 \cdot 0 - 3 \cdot 2) - \underline{j} \cdot (1 \cdot 0 - 3 \cdot (-2)) + \underline{k} \cdot (1 \cdot 2 - 2 \cdot (-2)) = \begin{bmatrix} -6 \\ -6 \\ 6 \end{bmatrix}$$

8. a)

$$A(1, 3, 2)$$

$$B(-2, 1, 0)$$

$$D(-1, 0, 2)$$

A terület:

$$T = \frac{1}{2} \cdot |\underline{u}| \cdot |\underline{v}| \cdot \sin \varphi = \frac{1}{2} |\underline{u} \times \underline{v}|$$

Kell \underline{u} és \underline{v} !

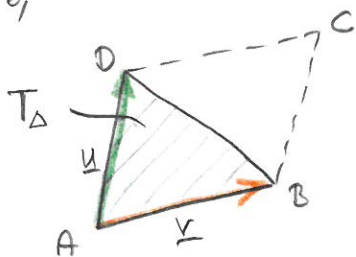
$$\underline{a} + \underline{u} = \underline{d} \Rightarrow \underline{u} = \underline{d} - \underline{a} = \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 2 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 1 \\ 3 \\ 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -2 \\ -3 \\ 0 \end{bmatrix}$$

$$\underline{a} + \underline{v} = \underline{b} \Rightarrow \underline{v} = \underline{b} - \underline{a} = \begin{bmatrix} -2 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 1 \\ 3 \\ 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -3 \\ -2 \\ -2 \end{bmatrix}$$

$$\underline{u} \times \underline{v} = \begin{vmatrix} \underline{i} & \underline{j} & \underline{k} \\ -2 & -3 & 0 \\ -3 & -2 & -2 \end{vmatrix} = \begin{bmatrix} 6 \\ -4 \\ -5 \end{bmatrix} \Rightarrow |\underline{u} \times \underline{v}| = \sqrt{6^2 + 4^2 + 5^2} = \sqrt{77} \approx 8,77$$

$$T \approx \underline{\underline{8,77}}$$

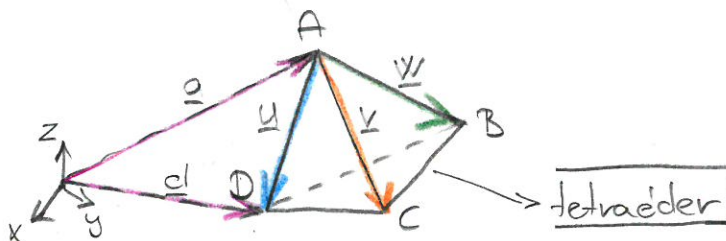
8. b)

$$T_{\Delta} = \frac{T}{2} = \frac{|u \times v|}{2} \approx \frac{8,77}{2} \approx \underline{\underline{4,39}}$$

9.

- A(0, -1, 1)
- B(1, 2, 3)
- C(1, -1, 3)
- D(-3, 4, 0)

$$\underline{a} + \underline{u} = \underline{d} \Rightarrow \underline{u} = \underline{d} - \underline{a} = \begin{bmatrix} -3 \\ 4 \\ 0 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 0 \\ -1 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -3 \\ 5 \\ -1 \end{bmatrix}$$

$$\underline{a} + \underline{v} = \underline{c} \Rightarrow \underline{v} = \underline{c} - \underline{a} = \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \\ 3 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 0 \\ -1 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 2 \end{bmatrix}$$

$$\underline{a} + \underline{w} = \underline{b} \Rightarrow \underline{w} = \underline{b} - \underline{a} = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 0 \\ -1 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ 3 \\ 2 \end{bmatrix}$$

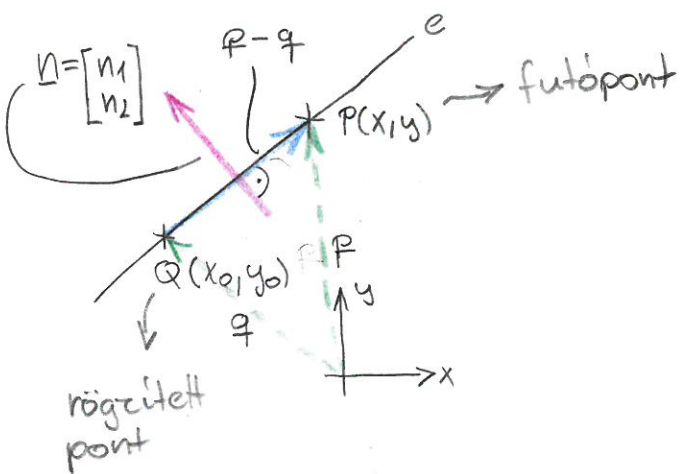
A térfogat:

$$V = \frac{T \cdot m}{3} = \dots = \left| \frac{(\underline{u} \times \underline{v}) \cdot \underline{w}}{6} \right| = \left| \frac{\underline{u} \underline{v} \underline{w}}{6} \right| \quad \text{absz. érték}$$

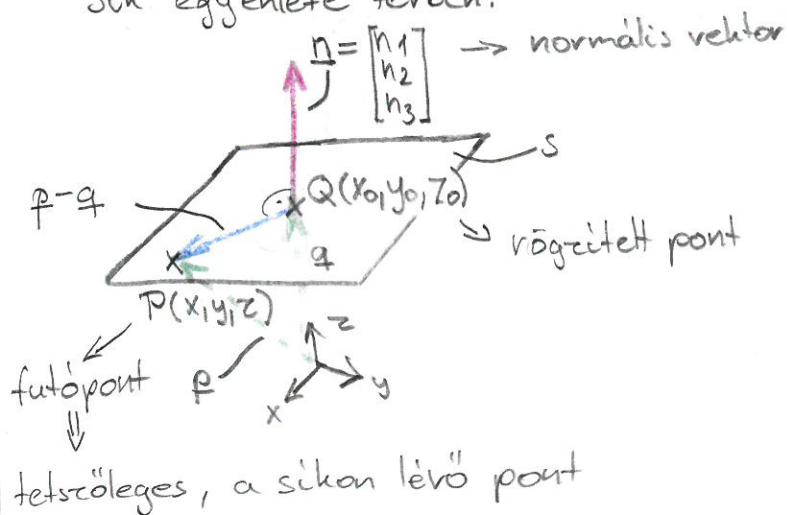
$$\underline{u} \times \underline{v} = \begin{bmatrix} 10 \\ 5 \\ -5 \end{bmatrix}$$

$$(\underline{u} \times \underline{v}) \cdot \underline{w} = 10 + 15 - 10 = 15 \Rightarrow V = \frac{15}{6} = \frac{5}{2} = \underline{\underline{2,5}}$$

10. Egyenes egyenlete síkban:

Sík egyenlete térben:

Egyenes egyenlete síkban

$$(p-q) \perp n$$

⇓

$$(p-q) \cdot n = 0$$

$$\begin{bmatrix} x-x_0 \\ y-y_0 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} n_1 \\ n_2 \end{bmatrix} = 0$$

⇓

$$(x-x_0) \cdot n_1 + (y-y_0) \cdot n_2 = 0$$

Sík egyenlet térben

$$(p-q) \perp n$$

⇓

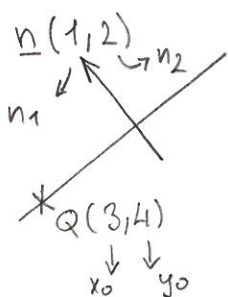
$$(p-q) \cdot n = 0$$

$$\begin{bmatrix} x-x_0 \\ y-y_0 \\ z-z_0 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} n_1 \\ n_2 \\ n_3 \end{bmatrix} = 0$$

$$(x-x_0) \cdot n_1 + (y-y_0) \cdot n_2 + (z-z_0) \cdot n_3 = 0$$

$$n_1 \cdot x + n_2 \cdot y + n_3 \cdot z = n_1 \cdot x_0 + n_2 \cdot y_0 + n_3 \cdot z_0$$

Példa:

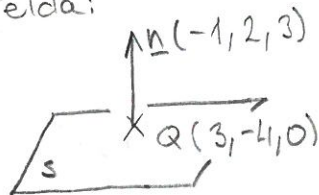

e:

$$1 \cdot x + 2y = 1 \cdot 3 + 2 \cdot 4$$

$$x + 2y = 11$$

Példa:

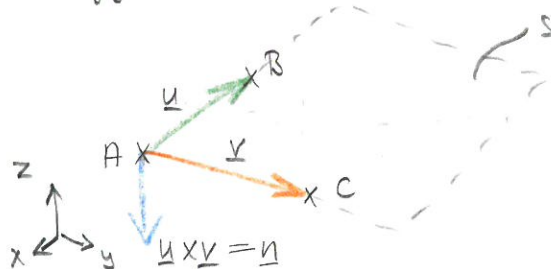

$$s: -1 \cdot x + 2y + 3z = -1 \cdot 3 + 2 \cdot (-4) + 3 \cdot 0$$

$$-x + 2y + 3z = -11$$

- 11,
- A(2, 1, 3)
 - B(1, 0, -1)
 - C(3, -1, 0)
 - D(4, 0, 4)
 - E(2, 1, 0)

a) Írjuk fel az A, B, C pontokra illeszkedő sík egyenletét!

• A normálvektor: $n = u \times v = \begin{bmatrix} -1 \\ -1 \\ -4 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 1 \\ -2 \\ -3 \end{bmatrix} = \begin{vmatrix} i & j & k \\ -1 & -1 & -4 \\ 1 & -2 & -3 \end{vmatrix} =$

$$a + u = b \Rightarrow u = b - a = \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ -1 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \\ 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -1 \\ -1 \\ -4 \end{bmatrix}$$

$$= i \cdot \begin{vmatrix} -1 & -4 \\ -2 & -3 \end{vmatrix} - j \cdot \begin{vmatrix} -1 & -4 \\ 1 & -3 \end{vmatrix} + k \cdot \begin{vmatrix} -1 & -1 \\ 1 & -2 \end{vmatrix} = \begin{bmatrix} -5 \\ -7 \\ 3 \end{bmatrix}$$

$$a + v = c \Rightarrow v = c - a = \begin{bmatrix} 3 \\ -1 \\ 0 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \\ 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ -2 \\ -3 \end{bmatrix}$$

• A sík egyenlete: A ponton keresztül, n normálvektorral

$$s: -5x - 7y + 3z = -5 \cdot 2 - 7 \cdot 1 + 3 \cdot 3 \Rightarrow -5x - 7y + 3z = -8$$

• Ha D a síkon van, akkor kielégíti a síknak az egyenletét

$$-5 \cdot 4 - 7 \cdot 0 + 3 \cdot 4 = -8 \Rightarrow -8 = -8 \quad \checkmark$$

Tehát D a síkon van.

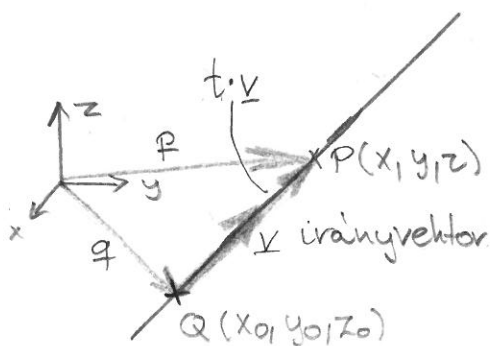
Azaz A, B, C, D egy síkon van.

b, E koordinátáit helyettesítve az egyenletbe:

$$-5 \cdot 2 - 7 \cdot 1 + 3 \cdot 0 \neq -8 \Rightarrow -17 \neq -8$$

Azaz E nincs az előbbi síkon?

12, Egyenes egyenlete térben:

$$\underline{v} = \begin{bmatrix} v_1 \\ v_2 \\ v_3 \end{bmatrix}$$

$$P = Q + t \cdot \underline{v}, \quad t \text{ a paraméter}$$

$$t \in \mathbb{R}$$

Minden t-hez az egyenes egy pontja tartozik, és viszont.

$$\begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x_0 + t \cdot v_1 \\ y_0 + t \cdot v_2 \\ z_0 + t \cdot v_3 \end{bmatrix}$$

\Rightarrow ez egy vektoregyenlet

\Updownarrow
egyenletrendszer

$$x = x_0 + t \cdot v_1 \Rightarrow t = \frac{x - x_0}{v_1}$$

$$y = y_0 + t \cdot v_2 \Rightarrow t = \frac{y - y_0}{v_2}$$

$$z = z_0 + t \cdot v_3 \Rightarrow t = \frac{z - z_0}{v_3}$$

, ha $v_1, v_2, v_3 \neq 0$

Ebből:

$$\frac{x - x_0}{v_1} = \frac{y - y_0}{v_2} = \frac{z - z_0}{v_3}$$

Példa: a) $Q(3, -1, 1)$
 $\underline{v}(1, 3, -1) \Rightarrow \begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 \\ -1 \\ 1 \end{bmatrix} + t \cdot \begin{bmatrix} 1 \\ 3 \\ -1 \end{bmatrix}$

Az egyenletrendszer:

$$x = 3 + t$$

$$y = -1 + 3t$$

$$z = 1 - t$$

b) $Q(3, 4, 0)$
 $\underline{v}(-2, 1, 0) \Rightarrow \begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 \\ 4 \\ 0 \end{bmatrix} + t \cdot \begin{bmatrix} -2 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix}$

$$x = 3 - 2t$$

$$y = 4 + t \Rightarrow t = y - 4$$

$$z = 0$$

$$\left. \begin{array}{l} x = 3 - 2t \\ y = 4 + t \end{array} \right\} x = 3 - 2 \cdot (y - 4) \Rightarrow x + 2y = 11$$

Ez ugyanaz, mint a 10.-esben a síkbeli egyenes egyenlete.

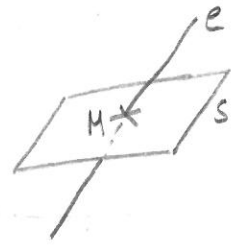
Csak 3D-ben most kikötöttük,

hogy $z = 0$, azaz a (x, y) síkban van az egyenes!

A sík: $Q(3, 4, 8)$

$$\underline{n} = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ -1 \end{bmatrix}$$

$$\Rightarrow \text{S: } \begin{aligned} 1x + 1y - 1z &= 3 + 4 - 8 \\ x + y - z &= -1 \end{aligned}$$

Az egyenes: $R(0, 0, 3)$

$$\underline{v} = \begin{bmatrix} -1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix}$$

$$\Rightarrow \text{e: } \begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 3 \end{bmatrix} + t \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix}$$

$$\begin{aligned} x &= -t \\ y &= 2t \\ z &= 3 + 3t \end{aligned}$$

A metszéspont mindkét egyenletet kielégíti.

$$\begin{array}{ccc} x + y - z = -1 & \Rightarrow & -t + 2t - (3 + 3t) = -1 \\ \swarrow \quad \downarrow \quad \searrow & & \\ -t \quad 2t \quad 3 + 3t & & \end{array}$$

$$\begin{aligned} -t + 2t - (3 + 3t) &= -1 \\ -2t &= 2 \end{aligned}$$

$t = -1 \rightarrow$ Ezen paraméterű pontja az egyenesnek éppen a metszéspont.

$$\begin{aligned} \downarrow \\ x &= 1 \\ y &= -2 \\ z &= 3 - 3 = 0 \end{aligned} \quad \left. \vphantom{\begin{aligned} x \\ y \\ z \end{aligned}} \right\} \underline{\underline{M(1, -2, 0)}}$$

b) Az egyenes most: $R(1, 1, 1)$

$$\underline{v} = \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix}$$

$$\text{e: } \begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix} + t \cdot \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix}$$

$$\begin{aligned} x &= 1 \\ y &= 1 + t \\ z &= 1 + t \end{aligned}$$

A metszéspont:

$$x + y - z = -1 \Rightarrow 1 + (1 + t) - (1 + t) = -1$$

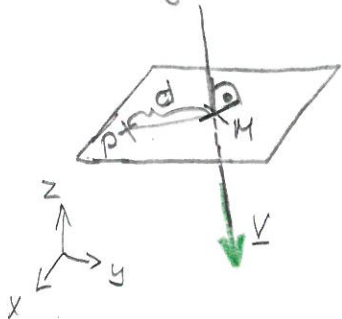
$$1 = -1 \quad \text{De ez nem igaz!} \\ 1 \neq -1$$

\downarrow
Nincsen metszéspont.
Az egyenes és a sík párhuzamos.

$$\text{Oh: } \underline{v} \perp \underline{n} \Leftrightarrow \underline{v} \cdot \underline{n} = 0$$

14. e: $\frac{x-4}{2} = \frac{-2-y}{3} = z$ és $P(1,1,1)$ távolsága?

I. megoldás:

Az egyenes irányvektora (v):

$$\left. \begin{aligned} t = \frac{x-4}{2} &\Rightarrow x = 4 + 2t \\ t = \frac{-2-y}{3} &\Rightarrow y = -2 - 3t \\ t = z &\Rightarrow z = 0 + t \end{aligned} \right\} \begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4 \\ -2 \\ 0 \end{bmatrix} + t \cdot \underbrace{\begin{bmatrix} 2 \\ -3 \\ 1 \end{bmatrix}}_v$$

Az egyenesre merőleges sík (v és P alapján):

$$2x - 3y + z = 2 \cdot 1 - 3 \cdot 1 + 1 \cdot 1 \Rightarrow 2x - 3y + z = 0$$

A metszéspont:

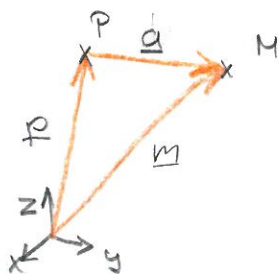
$$2 \cdot (4 + 2t) - 3 \cdot (-2 - 3t) + (0 + t) = 0$$

$$14t + 14 = 0$$

$$t = -1$$

$$\left. \begin{aligned} x &= 4 - 2 = 2 \\ y &= -2 + 3 = 1 \\ z &= 0 - 1 = -1 \end{aligned} \right\} M(2, 1, -1)$$

A távolság: d

$$p + a = m$$

$$a = m - p = \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \\ -1 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ -2 \end{bmatrix}$$

$$d = |a| = \sqrt{1^2 + 0^2 + 2^2} = \underline{\underline{\sqrt{5}}}$$

II. megoldás:

Vegyünk két tetszőleges pontot az egyenesen!

$$e: \frac{x-4}{2} = \frac{-2-y}{3} = z \quad / \cdot 6$$

$$3x - 12 = -4 - 2y = 6z$$

• Q: legyen $z = 0$!

$$\rightarrow x = \frac{12}{3} = 4, \quad y = -\frac{4}{2} = -2$$

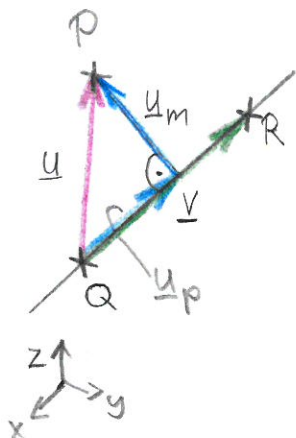
$$\Rightarrow Q(4, -2, 0)$$

• P: legyen $z = 1$

$$x = \frac{6+12}{3} = 6, \quad y = \frac{6+4}{-2} = -5 \Rightarrow R(6, -5, 1)$$

Ezekkel:

$$u = p - q = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 4 \\ -2 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -3 \\ 3 \\ 1 \end{bmatrix}$$

$$\underline{v} = \underline{r} - \underline{q} = \begin{bmatrix} 6 \\ -5 \\ 1 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 4 \\ -2 \\ 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 \\ -3 \\ 1 \end{bmatrix}$$

Hasonlóan a korábbi 5. feladathoz, a merőleges komponense \underline{u} -nak:

$$\underline{u}_m = \underline{u} - \underline{u}_p = \begin{bmatrix} -3 \\ 3 \\ 1 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} -2 \\ 3 \\ -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 2 \end{bmatrix}$$

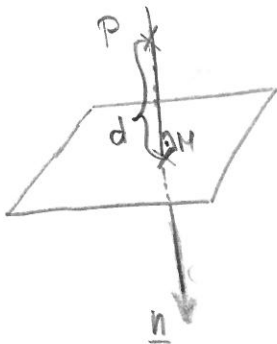
párhuzamos
komp. ←

$$\underline{u}_p = \underbrace{(\underline{u} \cdot \underline{e}_v)}_{\text{hossz}} \cdot \underbrace{\underline{e}_v}_{\text{irány}} = \frac{\underline{u} \cdot \underline{v}}{\underline{v} \cdot \underline{v}} \cdot \underline{v} = \frac{-6 - 9 + 1}{2^2 + 3^2 + 1^2} \cdot \begin{bmatrix} 2 \\ -3 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -2 \\ 3 \\ -1 \end{bmatrix}$$

$$\frac{-14}{14} = -1$$

A távolság: $d = |\underline{u}_m| = \sqrt{1^2 + 0^2 + 2^2} = \underline{\underline{\sqrt{5}}}$

15. s: $x - 2y + 2z + 4 = 0$
 $P(-1, 0, 3)$

A sík egy normálvektora:

$$x - 2y + 2z = -4$$

$$\underline{n} = \begin{bmatrix} 1 \\ -2 \\ 2 \end{bmatrix}$$

A sík merőleges egyenes:

$$e: \begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix} = \underbrace{\begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 3 \end{bmatrix}}_p + t \cdot \underbrace{\begin{bmatrix} 1 \\ -2 \\ 2 \end{bmatrix}}_n \Rightarrow \begin{cases} x = -1 + t \\ y = -2t \\ z = 3 + 2t \end{cases}$$

A metszéspont:

$$(-1+t) - 2(-2t) + 2(3+2t) + 4 = 0$$

$$\begin{cases} 9t + 9 = 0 \\ t = -1 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x = -2 \\ y = 2 \\ z = 1 \end{cases} \} M(-2, 2, 1)$$

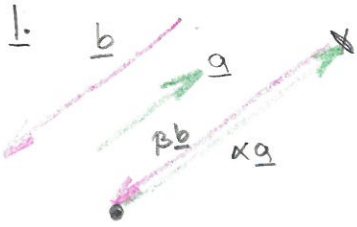
A távolság:

$$d = |p - m| = \sqrt{1^2 + 2^2 + 2^2} = \sqrt{9} = \underline{\underline{3}}$$

$$p - m = \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 3 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} -2 \\ 2 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ -2 \\ 2 \end{bmatrix}$$

16. Lineáris függetlenség:

2D-ben:

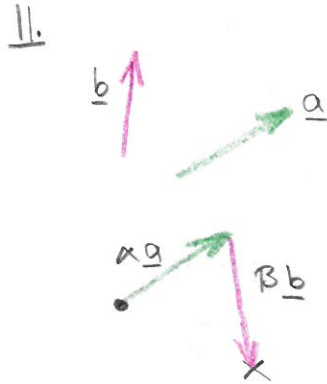

\underline{a} és \underline{b} lineárisan összefüggő

Ok: $\alpha \underline{a} + \beta \underline{b} = \underline{0}$

$\alpha \underline{a} = -\beta \underline{b}$

Azaz \underline{a} és \underline{b} párhuzamosak

\underline{a} és \underline{b} lineárisan független

• kiindulópontból indulva x végpontba érünk. E kettő csak akkor esik egybe, ha: $\alpha = 0$ és $\beta = 0$

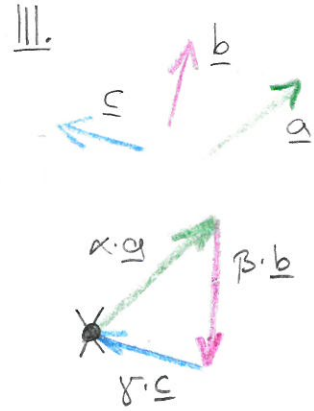

Azaz:

$\alpha \underline{a} + \beta \underline{b} = \underline{0}$

$\alpha = 0$ és $\beta = 0$

\underline{a} és \underline{b} és \underline{c} lineárisan összefüggő

Mint látható fentebb, $\alpha, \beta, \gamma \neq 0$ esetén elő lehet állítani

nulvektort

$\alpha \underline{a} + \beta \underline{b} + \gamma \underline{c} = \underline{0}$
alakban.

a) $\underline{a} = \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \\ 0 \end{bmatrix}$ $\underline{b} = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \end{bmatrix}$ $\underline{c} = \begin{bmatrix} -1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix}$

Próba: $\alpha \cdot \underline{a} + \beta \cdot \underline{b} + \gamma \cdot \underline{c} = \underline{0}$

$\alpha \cdot \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \\ 0 \end{bmatrix} + \beta \cdot \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \end{bmatrix} + \gamma \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{matrix} \alpha + \beta - \gamma = 0 & (1) \\ -\alpha + 2\beta + \gamma = 0 & (2) \\ \beta + \gamma = 0 & (3) \end{matrix}$

Megoldva: (1) + (2): $3\beta = 0$
 $\beta = 0$

(3): $0 + \gamma = 0$
 $\gamma = 0$

(1): $\alpha = 0$

Ez az úgynevezett triviális megoldás: $\alpha = 0, \beta = 0, \gamma = 0$

Tehát $\underline{a}, \underline{b}, \underline{c}$ lineárisan függetlenek

Most:
"Három különböző irányba állnak"

$$p, \underline{a} = \begin{bmatrix} -1 \\ 1 \\ -3 \end{bmatrix} \quad \underline{b} = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ -1 \end{bmatrix} \quad \underline{c} = \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ -1 \end{bmatrix}$$

Próba: $\alpha \underline{a} + \beta \underline{b} + \gamma \underline{c} = \underline{0}$

$$\alpha \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 1 \\ -3 \end{bmatrix} + \beta \cdot \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ -1 \end{bmatrix} + \gamma \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{aligned} -\alpha + \beta - \gamma &= 0 & (1) \\ \alpha + \beta &= 0 & (2) \\ -3\alpha - \beta - \gamma &= 0 & (3) \end{aligned}$$

(2): $\alpha = -\beta$

(1): $\beta + \beta - \gamma = 0 \Rightarrow \gamma = 2\beta$

(3): $3\beta - \beta - \gamma = 0 \Rightarrow \gamma = 2\beta$

• Legyen $\beta = 0 \Rightarrow \alpha = 0, \gamma = 0 \rightarrow$ ez megoldás (a triviális)

• Legyen $\beta = 1 \Rightarrow \alpha = -1, \gamma = 2 \rightarrow$ ez is megoldás (de nem triv.)

\hookrightarrow például:

$$-\underline{a} + \underline{b} + 2\underline{c} = \underline{0} \Rightarrow \text{nem lineárisan függetlenek}$$